

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Dela Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

Ur tidskriften Södra Afrika nr. 2 2010

”Vita sydafrikaner måste ta ställning mot rasism”

Vit och rik, svart och fattig. Grunden till denna uppdelning av sydafrikaner ligger i det tidigare apartheidsystemet vars rasism länge till kommer att kasta sin skugga över samhället. Men så måste det inte vara, menade några vita sydafrikaner och skrev ett upprop.

I SLUTET AV FEBRUARI ÖVERRASKADES läsarna när City Press hade en helsidesartikel med rubriken ”Vita sydafrikaner måste ta ställning mot rasism”. Andemeningen var att om inte vita aktivt tar avstånd från alla små och stora uttryck för rasism i vardagen, inte minst inför sina barn, kommer rasismen att leva och frodas.

I artikeln skrev undertecknarna: ”Vi måste granska hur vi lever och beter oss mot svarta sydafrikaner. Vår kolonialistiska historia har lärt oss så länge att tänka att vita är överlägsna svarta, att världen på något sätt cirklar kring oss och att vi förtjänar privilegier. Detta tänkesätt är så ingrott att vi inte ens är medvetna om det. Visst kämpade några av oss mot apartheid. Men vi tjänade alla på det systemet och tjänar fortfarande på det. Tänk om vi alla tar ansvar för apartheid och hur det underminerade människovärdet hos majoriteten av våra medborgare? Tänk om vi erkänner vad vi tjänat på systemet? (...) År 1994 erbjöds vi förlåtelse för apartheid av de svarta ledarna och av många vanliga medborgare. Men vi tar alltför lätt på detta som kostat andra så mycket.” Slutligen uppmanar de vita medborgare, kollegor och arbetsgivare, att ställa upp på dagliga försörjningshandlingar.

AVSÄNDARNA VAR EN GRUPP VITA sydafrikaner, främst sysselsatta inom ledarskapsutveckling, (skriver de själva) och som kallar sig The Whitenessgroup. Det som utlöste initiativet var händelserna på universitetet i Fristaten där en grupp vita studenter förödmjukade och filmade svarta arbetare. Initiativtagarna till Whitenessgroup funderade på hur det kom sig att denna grupp unga män tycker att det var okej, till och med roligt, att genomföra något sådant.

Många av reaktionerna var positiva och under en tid upp-

märksammades gruppen i radio, TV och tidningar. Celani Ndlovu skrev till City Press att hon läste artikeln tillsammans med sin 14-åriga dotter. ”Jag vill visa henne att striden mot rasism inte står mellan svarta och vita, utan att det finns vita som också vill vara en del av förändringen.”

Franz, en zimbabwier nyanländ i Sydafrika, skriver till tidningen att han är överväldigad av hur ras dominerar så många områden av livet här. ”Det är inte förvånansvärt egentligen med tanke på den korta tid som gått sedan apartheid. Men det är slående hur de flesta vita inte tänker på eller försöker förstå hur Sydafrikas historia påverkat svarta.”

ALLA VÄLKOMNADE DOCK INTE INITIATIVET. ”Uppfattningen om ’whiteness’ liksom om sammanhållning bland svarta, baserat på hudfärg, är en politisk myt”, skrev författaren Sandile Memela i en irriterad artikel i samma tidning. ”Vita förtrycker inte svarta på grund av att de är vita. Om de vita istället tar itu med klassfrågan kan vi alla se, inte bara hur de är en del av problemet, utan även hur svarta sviker sig själva genom att bli en del av förtryckarklassen och allt de kämpat emot. (...) Förr fick vi förtroende för de vita som inte definierade sin identitet eller engagemang genom ras. Istället visade de att även vita hamnade i fattigdom, arbetslöshet och i underklassen. Och självklart skyddar sig de svarta som deltar i överklassens projekt sig själva från sanningen om brutna löften genom att mala på om rasism.”

Uppståndelsen runt gruppen har dalat betänkligt men förhoppningsvis har artikeln satt några goda frön för en framtid där kanske frågan om klass kommer att uppmärksammas mer än frågan om hudfärg.

VIKTORIA OLAUSSON
East London